

Anhängare av presidentkandidaten Prabowo Subianto skriker slogans under en demonstration i Jakarta den 21 augusti 2014.

Foto: REUTERS/Beawiharta

NYHET

Forskare: Ingen demokrati utan välfärd

Publicerad: OM VÄRLDEN den 10 januari 2017

<http://www.omvarlden.se/Branschnytt/nyheter-2017/forskare-demokratin-stagnerar/>

Fackföreningar och andra breda demokratiska rörelser måste få mer stöd om demokratin i världen ska stärkas.

– Folkliga krav om ekonomisk fördelning måste få politiskt gehör, annars ökar risken för missnöjesrörelser och populistiska ledare, säger Olle Törnquist, statsvetare och professor, som närstuderat utvecklingen i Indonesien.

Olle Törnquist, som i dag är knuten till Oslo Universitet, har forskat kring utvecklingen i Indonesien ända sedan 1970-talet. Från kampen mot diktatorn Suharto till diktaturens fall 1998 och övergången till demokrati. Nu har han och det lokala team med forskare, journalister och erfarna aktivister som han handlett, sammanfattat sina resultat.

Slutsatsen är att Indonesien är ett representativt fall som går att generalisera från. Insikterna tyder på att det är dags för en ny fas, "Demokratisering 2,0".

– Det finns i dag tillräckligt med kunskap om demokratins tillstånd och vad som är de stora bristerna. Det ser illa ut. Nu bör det handla om lösningarna – i princip hur legitima folkliga krav på arbetslivs- och välfärdsreformer på ett demokratiskt sätt ska bli en del av den politiska agendan. Just inom de här viktiga områdena saknas folkligt inflytande i många länder, menar Olle Törnquist.

Demokratiutvecklingen stagnerar

Hittills har stöd till att utveckla demokratin främst handlat om allmänna val, rättssamhällets principer, mänskliga rättigheter och ett starkt civilsamhälle. Men den här strategin, som det norska forskarteamet kallar en liberal demokratisering, behöver omprövas eller åtminstone kompletteras.

Efter en lång och lyckosam period av växande folkligt inflytande i Indonesien, världens fjärde mest folkrika land, har demokratin börjat stagnera.

– Den liberala demokratiseringen har i huvudsak handlat om att få de gamla eliterna inom näringsliv och politik att gå med på elementära demokratiska reformer. Metoden har varit förhandlingar och överenskommelser inom den etablerade maktapparaten – och till den nivån har de folkliga rösterna inte något tillträde.

– Maktapparaten har alltså inte demokratiserats på djupet – även om reformerna inneburit ökad frihet även för mindre privilegierade befolkningsgrupper. Men de folkliga kraven om stärkta rättigheter, förbättringar inom arbetslivet och välfärdsreformer har inte kommit upp på den politiska agendan, säger han.

Forskaren Olle Törnquist. Foto: Privat

Olle Törnquist pekar på risken för en utveckling med aggressiva missnöjesrörelser och populistiska ledare om folkliga krav på en rimlig fördelning av resurser, makt och ekonomi inte blir lyssnade på.

Mer aktivt stöd till folkrörelser

Olle Törnqvist och hans team anser att deras forskningsresultat ger stöd för är ett mer aktivt stöd till breda, folkliga rörelser som bondeorganisationer, fackföreningar,

organisationer för tillfälligt anställda, hembiträden, papperslösa och andra svaga och utsatta grupper på arbetsmarknaden. Likaså stöd till att bilda allianser mellan de här och andra civila organisationer och grupper, så att de kan utöva ett reellt inflytande och påverka politiken.

Men, understryker Olle Törnquist, samtidigt måste de här folkliga organisationerna utveckla legitima former för att utse representanter som har mandat att föra fram gruppens krav och förhandla om lösningar. Biståndssamfundet borde stödja de folkliga organisationerna att utveckla ett sådant demokratiskt beslutsfattande.

Varför behövs de här rörelserna? De politiska partierna ska ju representera folkviljan i en demokrati.

– Ja, men i Indonesien, liksom i många unga demokratier, har partisystemet brister, säger Olle Törnquist.

Den indonesiska vallagen stadgar till exempel att partier för att få ställa upp i riksdagsval och även i lokalval måste ha verksamhet i de flesta av landets regioner. Detta i ett land nästan lika stort som EU med nära 260 miljoner invånare!

– Få partier har sådana resurser. Därför saknar stora befolkningsgrupper legitima partier som företräder dem.

Smala enfrågerörelser har gynnats

Civilsamhällets organisationer har efter diktaturens fall fått ett omfattande stöd, vilket stärkt demokratin. Men de är oftast enfrågerörelser som driver i sig angelägna krav som yttrandefrihet, rädda regnskogarna, bekämpa korrupktion och stärka kvinnors och barns rättigheter, säger Olle Törnquist.

– Det är viktiga frågor men problemet är att de här organisationerna saknar ett brett medlemskap och att de var och en är för svaga för att verkligen påverka politiken.

Men fackliga organisationer och partier får ju redan i dag bistånd genom det fackliga biståndet, fackliga internationaler, partistödet och FN-organet ILO?

– De här formerna av stöd går främst till att stärka organisationerna och deras egna medlemmar. Det finns för lite stöd till alliansbyggen mellan fler grupper och organisationer i frågor om välfärd och jobb. Till exempel måste även majoriteten människor som inte har ett fast arbete inkluderas. Både för att stärka demokratin och främja jämlik utveckling.

Era forskningsresultat påminner starkt om krav som förs fram av socialdemokraterna och övriga vänstern, i motsats till en mer marknadsinriktad, liberal utveckling. Är det vetenskap – eller politik?

– Vår forskning är värdegrundad genom att vi ställer frågor om den ojämlika och miljömässigt ohållbara makt- och inkomstfördelningen. Men när frågorna väl formulerats är forskningen som sådan opolitisk och kritisk.

– Våra resultat pekar till exempel på att statsminister Stefan Lövens idé om en Global Deal är viktig, men att det måste ingå stöd till breda folkliga rörelser att samarbeta och att få en demokratisk representation. Dessutom behöver även företagare som vill utveckla en effektiv och hållbar produktion hjälp att organisera sig och fungera som en förhandlingspart.

– Utan starka och demokratiska organisationer som inkluderar alla grupper på arbetsmarknaden och som kan förhandla fram strategier för hållbara jobb är det mycket svårt att främja jämlik utveckling på ett demokratiskt sätt.

Enligt Olle Törnquist är frågan om stöd till breda, folkligt baserade organisationer en vattendelare när det gäller det globala demokratibiståndet.

– Skälet kan vara en oro för att folkliga krav om ekonomisk fördelning och välfärdsreformer skulle äventyra de demokratiska landvinningar som hittills gjorts. Men om de här kraven inte får legitima demokratiska uttryck kan utvecklingen gå i en helt annan, och oönskad riktning.

Agneta Carleson